

Özet Bülten

Tarih : 12.06.2020

Sayı : 2020/100

Değerli Müşterimiz;

Son günlerde mevzuatımızda meydana gelen gelişmeler, konu başlıkları itibarıyla aşağıdadır.

A- Konu Başlıkları;

- 1. Yurtiçinden ve Yurtdışından Sağlanan Yabancı Para Nakdi Krediler ile Döviz Endeksli Kredilerin Toplamı 15 Milyon ABD Doları ve Üstü Olan Firmaların TCMB'ye Üçer Aylık Bildirim Yükümlülüğüne İlave Olarak Haftalık Bildirim Yapılmasına İlişkin TCMB Yazı Yayınlamıştır.**
- 2. Sermaye Hareketleri Genelgesinde Değişiklik Yapılmıştır.**

Söz konusu gelişmeleri konu başlıkları altında özetle bilgilerinize sunuyoruz.

B- Konu Özetleri;

- 1. Yurtiçinden ve Yurtdışından Sağlanan Yabancı Para Nakdi Krediler ile Döviz Endeksli Kredilerin Toplamı 15 Milyon ABD Doları ve Üstü Olan Firmaların TCMB'ye Üçer Aylık Bildirim Yükümlülüğüne İlave Olarak Haftalık Bildirim Yapılmasına İlişkin TCMB Yazısı Yayınlanmıştır.**

Bilindiği üzere yurtiçinden ve yurtdışından sağlanan yabancı para nakdi krediler ile döviz endeksli kredilerin toplamı ilgili hesap döneminin (üçer aylık dönemler) son işgünü itibarıyla 15 milyon ABD Doları ve üstünde olan firmaların T.C. Merkez Bankasına (TCMB) **üçer aylık dönemler itibarıyla bildirim yükümlülüğü** ve bu bildirimlere ilişkin **yıllık bağımsız denetim yaptırma yükümlülükleri bulunmaktadır.**

Son olarak TCMB tarafından internet sitesinde yapılan bir duyuru ile Sistemik Risk Veri Takip Sistemi 2019 yıllık raporlarının bildirim süresi 1 Haziran 2020 tarihine, denetim süresi ise **1 Ağustos 2020 tarihine kadar uzatılmıştı.**

Bu defa TCMB bu kapsamda bildirim yükümlülüğü bulunan şirketlere gönderdiği 08.06.2020 tarihli yazısı ile "**haftalık**" mali tablo verilerinin de Özet Bültenimiz ekinde de yer alan formatta, TCMB'ye bildirilmesini talep etmiştir.

TCMB ilgili yazısında;

-Ülkemiz ekonomisindeki genel eğilimlerin ve uygulanan ekonomik politikaların etkilerinin zamanlı izlenebilmesi açısından firmaların çeyrek dönemlik raporlamalarının yanı

sıra haftalık raporlanmasına da ihtiyaç duyulduğunu belirtmiş ve ilgili mevzuata göre belirlenen yükümlülük koşullarını sağlayan firmaların haftalık olarak,

-Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı gereklerine uygun olarak hazırlanmış yasal mali tablo verilerini ekte yer alan Form ile **YP ve TL ayrımında raporlamasını talep etmiştir.**

Söz konusu haftalık raporlama yükümlülüğü kapsamında her hafta Pazar akşamı itibarıyla hazırlanacak mali veriler takip eden hafta Salı günü mesai bitimine kadar "**kurumsalizleme@tcmb.gov.tr**" adresine e-posta ile iletilecektir. İlk haftalık bildirim 8-14 Haziran 2020 haftası için **16 Haziran 2020/Salı günü mesai saati bitimine kadar TCMB'ye iletilmesi gerekmektedir.**

TCMB tarafından talep edilen haftalık bildirim yapılabilmesi, kapsama dahil şirketlerin haftalık mali tablo hazırlamasını gerektirmektedir. Diğer taraftan, üçer aylık dönem sonları Pazar günlerine denk gelmediğinde haftalık dönemler (Pazar günleri itibarıyla) itibarıyla hazırlanan mali veriler ile üçer aylık dönem sonları itibarıyla hazırlanacak veriler farklılık gösterecek ve bir hafta için iki farklı tarihli mali veriler hazırlanmak ve açıklanmak durumunda kalınabilecektir.

Belirtmek gerekir ki, şirketlerin muhasebe iş süreçleri, kapasiteleri ve genel olarak ülkemizdeki bilgi ve belge akış süreçlerinin buna uygun olduğunu söylemek zordur. Hatta bu açıdan şirketlerin haftalık mali tablo çıkarmasının imkânsız olduğunu söylemek mümkündür.

Mevcut pandemi süreci de buna olumsuz yönde katkı yapmaktadır. Nitekim pandemi sürecinde vergi, sosyal güvenlik ve diğer bildirim ve beyanname verme sürelerine getirilen uzatmalar bunun bir sonucudur.

Kısıtlamaların kaldırılması ile birlikte ertelenen birçok yükümlülüğün yerine getirilmesinde ve eksik mali verilerin tamamlanmasında Haziran-2020 önemli ve yoğun bir aydır. Şirketler Mart-Nisan-Mayıs aylarına ilişkin mali verilerini Haziran-2020 ayında güncel hale getirmeyi planlamaktadırlar.

Diğer taraftan TCMB'ye verilen yetki ile konuya ilişkin olarak 17.02.2018 tarih ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "**Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**" söz konusu bildirimlerin üçer aylık ve yıllık olarak yapılmasını öngörmüştür. Yani Yönetmelikte haftalık bildirimlere yönelik bir düzenleme yer almamaktadır.

Bununla birlikte 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu'nun 44. Maddesinde Banka'nın gerçek ve tüzel kişilerin döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerini izlemek amacıyla belirleyeceği gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkili olduğuna ve istenilecek bilgi ve belgelerin kapsamı, toplanma ve izlenme yöntemi, doğruluğunun denetimi, paylaşımı, destek hizmeti temini de dâhil olmak üzere usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğuna hükmedilmiştir.

Durum böyle olunca TCMB'nin söz konusu talebi şirketler tarafından birçok itirazla karşılanmış ve TCMB'nin mezkur yazısında belirtilen adreslere birçok soru yöneltilmiştir.

TÜRMOB da TCMB'ye göndermiş olduğu bir yazı ile haftalık mali tablo çıkartılmasının mümkün olmadığını, haftalık bildirim yapma yükümlülüğünün ilgili mevzuatta yer almadığını ve yazı ile ihdas edilmesinin ilgili mevzuata uygun olmadığını TCMB'ye iletmıştır.

Halka açık şirketler açısından ise konunun bir başka açıdan daha değerlendirilmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere halka açık şirketler herhangi bir kuruma yatırımcıları ilgilendirebilecek nitelikte bir bilgi açıklamak durumunda olduklarında bu bilgileri aynı anda KAP'ta da açıklamak durumundadırlar.

(Örneğin 4. Dönem Geçici Vergi Beyannamesini, yıllık mali tablolarını KAP'ta açıklamadan önce vergi dairesine veren şirketler Geçici Vergi Beyannamelerini aynı gün KAP'ta da yayımlamaktadırlar.)

Dolayısıyla söz konusu haftalık mali verilerin TCMB'ye iletilmesinin KAP'ta da açıklanmasını gerektirip gerektirmediği hususunun SPK mevzuatı açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Konu bu açıdan halka açık şirketler tarafından SPK'ya intikal ettirilmiş olup, SPK şirket bazında vermiş olduğu gayri resmi cevaplarda TCMB'na iletilecek söz konusu haftalık mali tabloların KAP'ta açıklanmasına gerek bulunmadığını bildirmiştir. Ancak bu hususta SPK'nın resmi açıklaması beklenmelidir.

Diğer taraftan; veri bildirimini yapılmaması, doğru veya eksiksiz gerçekleştirilmemesi veya olumsuz görüş verilmesini gerektiren durumların düzeltilmemesi hallerinde, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 68 inci maddesine göre işlem başlatılabileceğini ve bin günden iki bin güne kadar adli para cezasına hükmolunabileceğini hatırlatmak isteriz.

2. Sermaye Hareketleri Genelgesinde Değişiklik Yapılmıştır.

2.1.Genel Olarak;

Merkez Bankasının **2 Mayıs 2018 Tarihli Sermaye Hareketleri Genelgesi**, (Genelge) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile 28/2/2008 tarihli ve 26801 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'in 16 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Bu Genelge, sermaye hareketleri kapsamında, sermaye ve menkul kıymetlerin Türkiye'ye ithaline ve Türkiye'den ihracına, gayrimenkul kıymetlere ilişkin gelir ve satış bedellerinin transferine, yurt dışından ve yurt içinden döviz kredisi kullanımlarına ilişkin bankalar ve finansal kuruluşlarca takip edilecek usul ve esasları düzenlemektedir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'ün 16/1 inci maddesine göre, Türk parası kıymetini koruma hakkında kararlar ve bu kararlara ilişkin tebliğler uyarınca Merkez Bankasınca çıkarılan genelgeler tebliğ hükmündedir.

Bu nedenle, Merkez Bankası genelgelerinin takibi, her ne kadar Resmi Gazetede yayımlanmadıkları için güç olsa da önemlidir. Keza genelgelerde Bakanlık yazılarına istinaden yapılan değişiklikler de takip edilmesi gereken önemli düzenlemelerdir. Genelgelerin güncel haline Merkez Bankası web sayfasından ulaşılabilmektedir.

2.2.Genelgede Yapılan Son Değişiklikler;

Sermaye Hareketleri Genelgesinde son olarak T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının 11.05.2020 tarih ve 267896 sayılı yazısı ile bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bu kapsamda;

-Yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye'deki şirketlere kurucu ortak olarak iştirak edilmesinde (Genelge m. 5/1-a) ya da bu şirketlerde sermaye artırımını yapılmasında (Tebliğ m. 6/3-a) pay bedellerinin ödenmesinde banka blokaj rejimi değiştirilmiştir.

-Şirket sermaye artırımları halka açık şirketler ve halka kapalı şirketler açısından ayrı prosedüre bağlanmıştır (Genelge m. 6/3-a).

-Paya dönüştürülebilir borç (convertible debt) sözleşmelerine ilişkin düzenleme yapılmıştır (Genelge m. 6/12).

-Yurt dışından (Genelge m. 21) veya yurt içinden (Genelge m. 40) alınan ve döviz geliri olma şartı aranmayan krediler ile ilgili değişiklikler yapılmıştır.

-Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişiklikler;

Anonim şirket kuruluşlarında TTK m. 344 uyarınca nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi kalanının da şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesi gerekmektedir.

Yine, TTK m. 345 uyarınca nakdi ödemeler 5411 sayılı Bankacılık Kanununa bağlı bir bankada, kurulmakta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. Aynı hususlar TTK m. 459 kapsamında sermaye taahhüdü yoluyla yapılan artırımlar açısından da geçerlidir.

Genelgede yapılan değişiklikle gerek kuruluşta (Genelge m. 5/1-a) gerekse sonradan yapılan sermaye artırımında (Genelge m. 6/3-a) taahhüt edilen sermayenin en az yüzde yirmi beş olmasına rağmen yabancı yatırımcı tarafından daha fazla tutarda sermaye ödemesi yapılmak istenmesi halinde de aşan tutarında sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Sermaye artırımlarında da nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin tescilden önce şirketin banka hesabına yatırılmayan kısmı, sermaye artırımına ilişkin sözleşme değişikliğinin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde yukarıda belirtilen işlem sürecine tabi olmaksızın ödenir. Bu tutar bankaya yatırıldığı andan itibaren şirket tarafından serbestçe kullanılabilir.

TTK m. 585/1 kapsamında limited şirketler açısından nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi şartı bulunmadığından bu şirket türü için sermaye ödemelerinde herhangi bir blokaj yükümlülüğü bulunmamaktadır.

-Sermaye Artırım Prosedürüne İlişkin Değişiklikler;

***Genel Olarak**

Sermaye payının ödenmesine ilişkin düzenlemeler son değişiklik öncesi halka açık olan ve olmayan anonim şirketler açısından aynıydı. Genelge m. 6'da yapılan değişikliklerle bu şirketler açısından ayrı prosedürler getirilmiştir.

***Halka Açık Olmayan Şirketler Açısından**

Genelge m. 6/3 kapsamında, halka açık olmayan şirketlerin sermaye artırımında aşağıda açıklanan şekilde işlem yapılır.

a) Sermaye artırımına katılım sağlayan gerçek veya tüzel kişilerce anonim şirketlerde nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce şirket adına açılmış olan banka hesabına, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır.

Yatırılan tutarın payların itibari değerlerinin yüzde yirmi beşinden fazla olması durumunda da tutarların tümünün sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılması zorunludur.

b) Söz konusu tutarların ödendiğini gösteren bankadan alınacak bir yazı, mevzuatın öngördüğü diğer belgelerle birlikte ticaret sicili müdürlüğüne ibraz edilerek sermaye artırım tescil ettirilir.

c) Sermaye artırımının tescil edildiğini bildiren ticaret sicili müdürlüğünden alınacak yazının bankaya sunulması üzerine, söz konusu tutarlar banka tarafından sadece şirkete ödenir.

ç) Genel kurulun sermaye artırım kararından veya kayıtlı sermaye sistemini benimseyen şirketlerde yönetim kurulunun sermaye artırım kararından itibaren üç ay içinde sermaye artırımına ilişkin tescil işleminin yapılmaması durumunda, bu hususu doğrulayan ticaret sicili müdürlüğünden alınacak yazının bankaya sunulması üzerine, söz konusu bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.

d) Yurt dışından bankalar aracılığıyla **halka açık olmayan şirketlerce** sermaye artırım beyanıyla getirilen dövizin sermayeye eklenmesi ve sermaye artırımının belgelenmesi işleminin **en geç üç ay içinde gerçekleştirilmesi gerekir.**

Bu süre zarfında getirilen dövizin sermayeye eklenmemesi ve sermaye artırımının belgelendirilmemesi halinde gelen döviz banka tarafından sahiplerine iade edilir.

Genelgenin değişmeden önceki haline göre bu tutarlar otomatik olarak kredi sayılıyordu. Değişik haline göre sermaye ödemesi olarak gönderilip, sermaye artırım belirtilen üç aylık süre içinde gerçekleştirilmeyen durumda ancak şirketin talep etmesi halinde bu tutarlar

kredi olarak işleme tabi tutulacaktır. Bu husus kaynak kullanımını destekleme fonu (KKDF) açısından önem arz etmektedir.

***Halka Açık Şirketler Açısından**

Genelge m. 6/5 kapsamında, halka açık şirketlerin sermaye artırımı prosedürü düzenlenmiştir. Bu kapsamda esas sermaye sistemini benimseyen şirketler ve kayıtlı sermaye sistemini benimseyen şirketler açısından ayrı açıklamalara yer verilmiştir.

a) Esas sermaye sistemini kabul etmiş şirketler;

Esas sermaye sistemini kabul etmiş halka açık şirketlerce yurt dışından bankalar aracılığıyla sermaye artırımı beyanıyla döviz getirilmesi durumunda;

-Dövizin geliş tarihinden itibaren 30 gün içerisinde, esas sözleşmelerinin sermaye maddesinde yapılması gereken değişikliğe ilişkin tadil metnine uygun görüş verilmesi için Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'na başvurulması ve söz konusu başvuru sürecinin sermaye transferine aracılık eden bankaya SPK'ya iletilen başvuru dilekçesinin SPK evrak kayıt tarihi ile tevsik edilmesi suretiyle bildirilmesi,

-SPK'dan alınan uygun görüş üzerine Ticaret Bakanlığı'ndan alınacak izinden itibaren azami beş ay içerisinde bir genel kurul toplantısı düzenlenerek sermaye artırımı kararı alınması ve sürecin sermaye transferine aracılık eden bankaya Ticaret Bakanlığı izin yazısının ve sermaye artırımı kararının tarihleri ile tevsik edilmesi suretiyle bildirilmesi,

-Genel kurulun sermaye artırımı kararını müteakip 30 gün içerisinde izahname veya ihraç belgesi onayı için SPK'ya başvurulması ve söz konusu başvuru sürecinin sermaye transferine aracılık eden bankaya SPK'ya iletilen başvuru dilekçesinin SPK evrak kayıt tarihi ile tevsik edilmesi suretiyle bildirilmesi,

-Halka arz kapsamında;

aa) Halka arz edilmeksizin gerçekleştirilecek sermaye artırımlarında ihraç belgesinin SPK tarafından onaylandığı tarihi müteakip 30 gün içerisinde dövizin sermayeye eklenmesi, sermaye transferine aracılık eden bankaya sürecin SPK tarafından ortaklığa iletilen sonuç bildirim yazısının tarihi ile tevsik edilmesi ve sermaye artırımının belgelendirilmesi suretiyle bildirilmesi,

bb) Halka arz yoluyla gerçekleştirilecek sermaye artırımlarında ortaklığın Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) sayfasında ilan edilen yeni pay alma hakkı kullanım süresinin veya tasarruf sahiplerine satış duyurusuna konu payların halka arz süresinin bitişine kadar dövizin sermayeye eklenmesi ve eklemeyi müteakiben 30 gün içinde, sermaye transferine aracılık eden bankaya, sürecin KAP'ta ilan edilen tarih ile tevsik edilmesi ve sermaye artırımının belgelendirilmesi suretiyle bildirilmesi gerekmektedir.

Halka açık şirketler için yapılan bu değişikliklerle bu şirketlerin sermaye artırımı süreçleri üç aylık süre kısıtlamasından kurtarılmış, toplamda daha geniş bir süre sağlanmıştır.

b) Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş şirketler

Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş halka açık şirketlerce yurt dışından bankalar aracılığıyla sermaye artırım beyanıyla döviz getirilmesi durumunda;

-Dövizin geliş tarihinden itibaren 30 gün içerisinde, sermaye artırım suretiyle çıkarılacak payların ihracına ilişkin izahnamenin veya ihraç belgesinin onaylanması için SPK'ya başvurulması ve söz konusu başvuru sürecinin sermaye transferine aracılık eden bankaya SPK'ya iletilen başvuru dilekçesinin SPK evrak kayıt tarihi ile tevsik edilmesi suretiyle bildirilmesi,

-Halka arz kapsamında;

aa) Halka arz edilmeksizin gerçekleştirilecek sermaye artırımlarında ihraç belgesinin SPK tarafından onaylandığı tarihi müteakip 20 gün içerisinde dövizin sermayeye eklenmesi ve eklendiği tarihi müteakiben 10 gün içerisinde sermaye maddesine uygun görüş için SPK'ya başvurulması kaydıyla sermaye maddesinin tescilini takiben 10 gün içerisinde sermaye transferine aracılık eden bankaya sürecin SPK tarafından ortaklığa iletilen sonuç bildirim yazısının tarihi ile tevsik edilmesi ve sermaye artırımının belgelendirilmesi suretiyle bildirilmesi,

bb) Halka arz yoluyla gerçekleştirilecek sermaye artırımlarında ortaklığın Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) sayfasında ilan edilen yeni pay alma hakkı kullanım süresinin veya tasarruf sahiplerine satış duyurusuna konu payların halka arz süresinin bitişine kadar dövizin sermayeye eklenmesi ve eklendiği tarihi müteakiben 10 gün içerisinde sermaye maddesine uygun görüş için SPK'ya başvurulması kaydıyla sermaye maddesinin tescilini müteakiben 10 gün içerisinde sermaye transferine aracılık eden bankaya, sürecin KAP'ta ilan edilen tarih ile tevsik edilmesi ve sermaye artırımının belgelendirilmesi suretiyle bildirilmesi gerekmektedir.

c) Halka Açık Şirketler Açısında Ortak Düzenleme;

Halka açık şirketlerin sermaye artırımına ilişkin işlem süreçlerinde SPK tarafından gerçekleştirilen inceleme işlemlerinin sonuçlandırılmasının 3 aydan uzun sürmesi halinde başvuruya ilişkin değerlendirmenin devam ettiğine ilişkin olarak SPK'dan alınacak yazının sermaye transferine aracılık eden bankaya sunulması gerekmektedir.

Halka açık şirketlerin sermaye artırımına ilişkin işlem süreçleri sermaye transferine aracılık eden banka tarafından takip edilir. Süreçlerde belirtilen süreler içerisinde getirilen dövizin sermayeye eklenmemesi ve sermaye artırımının veya sermaye artırımına ilişkin SPK inceleme işleminin devam ettiğinin belgelendirilmemesi halinde gelen döviz banka tarafından sahiplerine iade edilir. Değişiklikten önce sermayeye eklenemeyen bu tutarlar otomatikman kredi olarak kabul ediliyordu.

Halka açık şirketlerce sermaye artırımına ilişkin SPK'dan izahname, ihraç belgesi veya duyuru metni için onay alınamaması durumunda, bu hususu doğrulayan yazının SPK'dan alınarak bankaya sunulması üzerine, söz konusu bedeller banka tarafından sahiplerine iade edilir. Şirket tarafından söz konusu dövizin kredi olarak kullanılmak istenmesi halinde bu

maddenin onuncu fıkrası uyarınca işlem tesis edilir. Değişiklikten önce sermayeye eklenemeyen bu tutarlar otomatikman kredi olarak kabul ediliyordu.

*Yabancı ortağa geri verilecek bloke hesaptaki tutarların hangi durumda kredi olarak değerlendirilmeyeceğine ilişkin değişiklikler;

Genelgede yapılan önemli değişikliklerden biri de yapılan sermaye ödemesinin hangi hallerde kredi olarak değerlendirilip değerlendirilmemesine ilişkin olan düzenlemedir.

Yabancı ortaklardan ileride gerçekleştirilecek sermaye artışı için şirket hesabına yatırılan dövizin sermayeye ilave edilebilmesi;

-Şirket tarafından bankaya söz konusu bedelin geliş tarihinden itibaren 3 ay içerisinde sermayeye ekleneceğine veya halka açık şirketler açısından sermaye artırımını için SPK'ya başvurulacağına ilişkin yazılı taahhüt verilmesi,

-Bedelin geliş tarihinden itibaren 3 ay içerisinde bu maddenin üçüncü veya beşinci fıkralarında belirtilen usulde söz konusu dövizlerin sermayeye eklenmesi ve sermaye artırımının bankaya belgelenmesi suretiyle mümkündür.

Söz konusu bedelle ilgili sermaye artışına ilişkin belgeler bankaya ibraz edilinceye kadar tutar banka tarafından bloke hesapta tutulur. Üç ay içerisinde getirilen dövizin sermayeye eklenmemesi ve sermaye artırımının veya sermaye artırımına ilişkin inceleme işleminin devam ettiğinin belgelendirilmemesi halinde söz konusu bedeller banka tarafından sahiplerine iade edilir.

Yabancı ortak tarafından getirilen dövizlerle ilgili olarak yukarıdaki prosedürlerde belirtilen süreler içerisinde sermaye artırımının belgelenmemesi veya bedellerin kredi olarak kullanılmak istendiğinin şirket tarafından yazılı olarak beyan edilmesi durumunda Genelgenin 14 üncü maddesinde belirtilen döviz kredilerine ilişkin kurallara uygunluk kontrolü aracı bankalarca yapılır.

Bahse konu kurallara uygunluğun sağlanması durumunda bu tutarlar firma kredi bakiyesine eklenerek Risk Merkezine bildirilir. Ayrıca söz konusu krediye dönüşen tutar İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirilir. Uygunluk şartlarının sağlanmaması durumunda söz konusu bedeller bankalar tarafından sahiplerine iade edilir.

Yabancı ortağa geri verilecek bloke hesaptaki tutarlar kredi olarak değerlendirilmez. Değişiklikten önce bunlar ortağa iade edilinceye kadar kredi muamelesine tabi tutuluyordu.

-Döviz Cinsinden Akdedilen Paya Dönüştürülebilir Borç (Convertible Debt) Sözleşmelerine İlişkin Düzenlemeler;

Genelge m. 6/12 ile Türkiye'de yerleşik kişiler ile yurt dışında kurulu girişim sermayesi fonları arasında döviz cinsinden akdedilen paya dönüştürülebilir borç (convertible debt) sözleşmeleri ile ilgili olarak Genelgede daha önce olmayan yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Buna göre, söz konusu sözleşmelerde;

- a) Transfer tarihinden itibaren azami 12 ay içerisinde sermayeye ekleneceğine ilişkin açık bir hükmün sözleşmede yer alması,
- b) Sözleşmede şirketin infisahı veya tasfiyesi haricinde söz konusu tutarların mutlaka sermayeye ekleneceğine ilişkin bir hükmün bulunması (borç olarak devam etmeyeceğine),
- c) Sözleşmede transfer edilen tutarın tamamının sermayeye ekleneceğine ilişkin bir hükmün olması şartıyla bu sözleşmeler kapsamında sözleşmenin tarafı Türkiye’de yerleşik kişinin hesabına transfer edilen dövizle ilgili olarak Genelge’nin 14 üncü maddesi kapsamında belirtilen döviz kredisi kullanımına ilişkin şartların sağlanması zorunluluğu aranmayacaktır.

Dövizin hesabına transfer edildiği sözleşmenin tarafı Türkiye’de yerleşik kişi tarafından transferin gerçekleştirildiği bankaya ilgili sözleşme, şirket tarafından daha önce bu kapsamda sermayeye dönüştürmeksizin fon kullanılmadığına ilişkin yazılı beyan ve söz konusu tutarın sermayeye azami 12 ay içerisinde ekleneceğine dair taahhüt ibraz edilir.

Banka, dövizin transfer edildiği Türkiye’de yerleşik kişiden fonun transfer edildiği kuruluşun ilgili ülke mevzuatına göre girişim sermayesi fonu olduğunu tevsik etmesini, ilgili sözleşmenin bir örneği ile belirtilen yazılı beyan ve taahhüdü isteyerek sözleşmenin bu fıkra da belirtilen şartları sağlayıp sağlamadığı hususu da dâhil olmak üzere gerekli kontrolleri yapar.

Transfer tarihinden itibaren 12 ay içerisinde sermaye artırımına Genelgede belirtilen belgelerin bankaya ibraz edilmemesi halinde banka tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirimde bulunulur. Söz konusu tutar firma kredi bakiyesine eklenerek Risk Merkezine bildirilir. Ayrıca söz konusu krediye dönüşen tutar İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirilir.

Yurt dışında kurulu girişim sermayesi fonu ile akdedilen sözleşme kapsamında Türkiye’de yerleşik kişiye transfer edilen bedelin sermayeye ilave edilmeksizin kullanılması halinde söz konusu Türkiye’de yerleşik kişi tarafından bir daha bu düzenleme kapsamında fon kullanılamaz.

12 aylık azami süre mücbir sebep hallerinin varlığı durumunda Bakanlıkça en fazla 6 aya kadar uzatılabilir. Süre uzatımına ilişkin talep; sözleşmenin tarafı olan Türkiye’de yerleşik kişi tarafından dövizin hesabına transfer edildiği 12 aylık süre içerisinde Bakanlığa iletilir ve Bakanlığa başvuruda bulunulduğuna ilişkin yazının bir örneği Bakanlık evrak kayıt tarih ve sayısı ile birlikte ilgili bankaya sunulur.

***Yurt Dışından veya Yurt İçinden Alınan ve Döviz Geliri Olma Şartı Aranmayan Krediler ile İlgili Değişiklikler;**

Genelge m. 21 ile yurt dışından ve m.41 ile de yurt içinden alınan ve döviz geliri olma şartı aranmayan krediler ile ilgili değişiklikler yapılmıştır.

- a) Genelge m.21/3 ve m. 40/3’te yapılan değişikliklerle Yatırım Teşvik Belgesi (YTB) kapsamında daha önce faiz destekli TL kredi de kullanılmış olması halinde Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü ile Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi İktisadi

İşletmesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde bankalarca Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü E-TUYS bilgi sistemi üzerinden kullanılan faiz destekli TL kredi tutarı sorgulanarak bu fıkrada belirtilen azami tutardan TL kredi tutarının düşümü yapıldıktan sonra kalan tutar üzerinden döviz cinsinden kredi kullandırımı yapılabileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, aynı YTB kapsamında faiz destekli olanlar haricinde başka bir TL kredi kullanılıp kullanılmadığının tespiti amacıyla bankalarca ilgili firmadan kullanım varsa bu kullanımların tarih ve tutarlarını da içerecek şekilde yazılı beyan alınır. Firma tarafından beyan edilen tutar olması halinde bu tutar azami tutardan düşülür.

Böylece, YTB kapsamında kullanılan TL kredilerin, belge kapsamında kullanılabilen döviz krediden düşülerek toplamda belgede görünen yabancı kaynak tutarı kadar TL ve döviz kredi kullanılması sağlanmaktadır.

YTB'de kredi tutarının Türk lirası olarak gösterilmesi nedeniyle döviz kredilerinin Türk lirası karşılığının hesaplanmasında bankalar tarafından, bu kredilerin kullanım tarihindeki Merkez Bankası döviz satış kurları esas alınır. Değişiklikten önce teşvik belgesine müracaat tarihindeki kura itibar ediliyordu.

b) Genelge m.21/11 ve m.40/11'de yapılan değişikliklerle muhtemel döviz gelirlerine dayalı olarak kullanılan döviz kredilerinde vade daha önce en çok 24 ay, muhtemel döviz gelir olarak VRHİB veya DİİB'deki faaliyet tutarının beyan edildiği durumlarda ise vade süresi en çok belge süresi kadarken, bu vade sınırlamaları kaldırılmıştır. Ancak, ihracat taahhütlü kredilerde ilgili mevzuatta belirtilen vergi, resim ve harç istisnasından yararlanma süreleri dolduktan sonra söz konusu kredilere vergi, resim ve harç istisnasının uygulanmayacaktır.

c) Genelge m.21/13 ve m.40/13'te yapılan değişikliklerle muhtemel döviz gelirleri kapsamında aynı mali yıl içerisinde ihracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlere ilişkin bağlantıların tevsiki kaydıyla birden fazla kredi kullanılabilmesi belirtilmiş ve bu durumda, belgesiz kullanımlarda mevcut belge ile tevsik edilen tutarın, toplam kullanılmak istenen kredi tutarını karşılamaması halinde aşan kısım için farklı tevsik belgelerinin ibrazı gerekeceği düzenlenmiştir.

d) Genelge m.21/14 ve m.40/14'te yapılan değişikliklerle de muhtemel döviz gelirleri kapsamında, mükerrer belge kullanımının önlenmesi amacıyla, belgesiz kullanımlarda firmadan ibraz edilen belgelerin başka bir kredi için kullanılmadığına ya da aynı belgeler kapsamında daha önce kullanılmış olan kredi tutarları ile kullanım tarihlerine ilişkin yazılı beyan alınacağı ve aracı banka tarafından bu beyana göre mevcut belgelerde tevsik edilen tutarın, kullanılmış ve kullanılmak istenen toplam kredi tutarını karşılayıp karşılamadığı kontrol edileceği belirtilmiştir.

Genelgede değişen maddelerin önceki ve sonraki halleri Özet Bültenimize tablo halinde ek yapılmıştır.

Saygılarımızla
Hasan Zeki Süzen (YMM) – Ekrem Kayı (YMM)